

NOTAT 2022-02

Kommissionens forslag til Rådets henstilling om den europæiske børnegaranti

Europa-Kommissionen fremsatte den 24 marts 2021 forslag til [Rådets henstilling om oprettelsen af en europæisk børnegaranti](#). Børnegarantien har til formål at sikre målrettet støtte til udsatte børn for at fremme lige muligheder og bekæmpe social eksklusion. Børnegarantien blev offentliggjort samtidig med en omfattende EU-strategi for børns rettigheder. Dette notat beskriver den europæiske børnegaranti, herunder hvilke uddannelseselementer den indeholder, finansiering, implementering samt relevante aktørers positioner.

Baggrund

For at sikre og opbygge et bæredygtigt, lige, inkluderende og retfærdigt samfund samt en konkurrencedygtig vidensøkonomi, har det afgørende betydning at støtte børn fra en tidlig alder og i hele deres barndom. Forslaget om oprettelsen af en europæisk børnegaranti skal bekæmpe social eksklusion og støtte medlemsstaterne i at sikre adgang til basale ydelser af høj kvalitet for udsatte børn og unge. Selv om mange europæiske børn og unge allerede har adgang til disse ydelser, er det afgørende at adgangen er inkluderende og universel i praksis for at sikre lige muligheder for alle børn (s. 1).

Social eksklusion er et komplekst fænomen med flere dimensioner. Den primære årsag til social eksklusion er utilstrækkelige ressourcer og fattigdom, men ulighed i adgang til ydelser og varer som følge af ugunstige forhold forhindrer også fuld deltagelse i samfundet. Denne ulighed i adgang til ydelser har en markant sammenhæng med social eksklusion af børn, og data viser at der i EU-landene er en ujævn adgang til basale ydelser. I de fleste af EU-landene er andelen af personer i risiko for social eksklusion eller fattigdom højere blandt børn end i den samlede befolkning. Børnegarantien vil derfor bekæmpe dette for at sikre sociale fremskridt og en bæredygtig udvikling (s. 1-3).

Børnegarantien generelt

Den europæiske børnegaranti har til formål at sikre, at udsatte børn og unge der er i risiko for social eksklusion eller fattigdom, har adgang til basale ydelser. Dette er nu særligt vigtigt i lyset af COVID-19, hvor flere børn og unge risikerer social eksklusion (s. 3). Børnegarantien skal være gældende for børn og unge under 18 år. Udsatte børn eller børn i nød defineres som børn, der er i risiko for fattigdom eller social eksklusion (s. 1). Der er på EU-plan vedtaget en sammensat indikator for at være i risiko for fattigdom eller social eksklusion. Denne indikator måler på indkomst, fattigdomsrisikotærskel, alvorlige materielle afsavn herunder basale varer og arbejdsintensitet.

Børnegarantien udspringer af princip 11 i den europæiske søjle for sociale rettigheder, der lyder:

” Børnepasning og hjælp til børn:

a) Børn har ret til prismæssigt overkommelige pasningstilbud af høj kvalitet.

b) Børn har ret til beskyttelse mod fattigdom. Børn fra socialt dårlige kår har ret til særlige foranstaltninger til fremme af lige muligheder.”

Handlingsplanen for søjlens principper, giver konkrete mål og tiltag for at nedbringe antallet af mennesker i risiko for fattigdom eller social eksklusion. Ved at have forbindelser til søjlen, har børnegarantien derved også forbindelser til det europæiske semester og en revideret resultattavle (s. 18). Børnegarantien trækker desuden tråde tilbage til flere EU-initiativer, herunder Rådets henstilling fra 2013 "Investering i børn: Hvordan man bryder den onde cirkel for de socialt udsatte". Denne fastlagde en integreret tilgang for at mindske social eksklusion og mindske børnefattigdom ved fx at fokusere på adgangen til kvalitetsydelse til overkommelige priser. Garantien hænger også sammen med EU's strategi for børns rettigheder, der samler eksisterende og fremtidige initiativer vedrørende børns rettigheder under en politisk ramme. Denne blev fremlagt samtidigt (s. 6-7). På side 7-9 bliver en række andre europæiske tiltag yderligere beskrevet, der har forbindelse til børnegarantien.

Børnegarantien består af seks hovedområder, der skal være gratis og let tilgængeligt, der anbefales (s. 23-25):

- **Førskoleundervisning og børnepasning (dagtilbud)**

Medlemslandene opfordres til at give udsatte børn fri og effektiv adgang til dagtilbud fx at undgå adskilte klasser. Dette vil blive uddybet i næste afsnit.

- **Uddannelse og skolebaserede aktiviteter**

Medlemslandene opfordres til at give udsatte børn fri og effektiv adgang til uddannelse og skolebaserede aktiviteter fx i forhold til udstyr til fjernundervisning og skoleudflugter. Dette vil blive uddybet i næste afsnit.

- **Et sundt måltid hver skoledag**

Medlemslandene opfordres til at sikre udsatte børn mindst ét sundt måltid hver skoledag.

- **Sundhedspleje**

Medlemslandene opfordres til at give udsatte børn effektiv og gratis adgang til sundhedspleje af høj kvalitet. Herunder fx at fremme tidlig påvisning og behandling af sygdomme og udviklingsproblemer, samt at gennemføre tilgængelige programmer for sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse.

- **Sund ernæring**

Medlemslandene opfordres til at sikre udsatte børn effektiv adgang til tilstrækkelig og sund ernæring. Herunder fx at støtte adgangen til sunde måltider, at sikre ernæringsstandarder i dagtilbud og give børn og familie fyldestgørende information om sund ernæring for børn.

- **Ordentlige boligforhold**

Medlemsstaterne opfordres til at sikre udsatte børn effektiv adgang til ordentlige boligforhold. Herunder fx at hjemløse familier tilbydes passende indkvartering, at vurdere og evt. revurdere boligpolitikker og sikre rettidig adgang til socialt boligbyggeri.

Uddannelseselementer i børnegarantien

Børnegarantiens første tre, af de i alt seks, hovedområder, der blev nævnt i ovenstående afsnit, indebærer uddannelseselementer. Dette afsnit vil gå yderligere i dybden med netop disse tre der omhandler førskoleundervisning og børnepasning (dagtilbud), uddannelse og skoleaktiviteter og et sundt måltid hver skoledag.

Medlemsstaterne opfordres her til (s. 23-24):

- At afdække og forbedre både finansielle og ikke-finansielle hindringer i børns deltagelse i dagtilbud, uddannelse og skolebaserede aktiviteter.
- At træffe foranstaltninger, der har til formål at forebygge og mindske skolefrafald, herunder at genoprette engagementet hos børnene.
- At yde læringsstøtte til børn med indlæringsvanskeligheder.
- At tilpasse faciliteter og undervisningsmaterialer til dagtilbud og institutioner, så de svarer til behov hos børn med handicap, for at sikre at kvalificerede lærere og fagfolk er tilgængeligt.
- At indføre foranstaltninger for at understøtte inkluderende uddannelse og undgå adskilte klasser i dagtilbud og uddannelsesinstitutioner. Her kunne det fx også være en prioritering af tidlig adgang for udsatte børn.
- At sikre mindst ét sundt måltid hver skoledag
- At sikre, at der stilles undervisningsmaterialer til rådighed, hvor det findes relevant.
- At levere internet af høj hastighed, digitale tjenester og udstyr til fjernundervisning.
- At sikre transport til dagtilbud og uddannelsesinstitutioner, hvor det findes relevant.
- At sikre lige og inkluderende adgang til skolebaserede aktiviteter.
- At udvikle en ramme for samarbejde på tværs af uddannelsesinstitutioner, lokalsamfund, sociale tjenester og aktører på området med det formål at tilbyde fritidsordninger og muligheder for børn at kunne deltage i sport, fritidsaktiviteter og kulturelle aktiviteter, samt at investere i uddannelsesinstitutioner, som centre for inklusion og deltagelse.

Implementering

Børnegarantien beskriver hvordan implementering vil kunne se ud, samt EU's rolle heri. Bekæmpelsen af social eksklusion er medlemsstaternes ansvar, og hører under deres kompetenceområde, men EU har kompetencerne til at understøtte og supplere medlemsstaternes indsatser/handlinger.

Der henstilles i børnegarantien til, at medlemslandene opbygger en understøttende og gunstig politisk ramme ved at sikre, at relevante politikker er i overensstemmelse med hinanden og at disse forbedres med hensyn til at støtte børn. Samtidig skal rammen investere i passende uddannelses-, sundheds- og socialsikringsystemer og yde indkomststøtte til familier. Rammen skal kunne håndtere den territoriale dimension af social eksklusion, styrke

samarbejdet med interessenter, undgå forskelsbehandling af udsatte børn, støtte strategiske investeringer i børn, afsætte tilstrækkelige ressourcer og gøre optimal brug af EU-midler (s. 5).

I børnegarantien foreslås det, at Kommissionen overvåger gennemførelsen og implementering inden for rammerne af det europæiske semester, der understøttes af den reviderede sociale resultattavle, hvor der udvikles en ny nøgleindikator for børn i risiko for fattigdom og social eksklusion (s.14). Henstillingen om børnegarantien bør gennemføres ved hjælp af nationale handlingsplaner, der er tilpasset nationale, regionale og lokale forhold. Handlingsplanerne bør kunne identificere udsatte børn og hvilke hindringer de står over for. I disse planer bør medlemsstaterne desuden inddrage interessenter og ikke-statslige organisationer, der fremmer børns rettigheder. (s. 21). Det europæiske semesters økonomiske og beskæftigelsesmæssige koordineringsproces, har understreget en udfordring med børnefattigdom eller social eksklusion og understreger desuden vigtigheden af at sikre adgang til alle til visse ydelser. I relation til dette modtager en række medlemsstater landespecifikke henstillinger (s. 6).

Der henstilles til, at medlemsstaterne udpeger en national børnegarantikoordinator, der har tilstrækkelige ressourcer og mandat til effektivt at koordinere og overvåge gennemførelsen/implementeringen, og som kan fungere som kontaktperson for Kommissionen. Udover samarbejdet med børnegarantikoordinatorerne, vil Kommissionen også samarbejde med Udvalget for Social Beskyttelse ved fx at udveksle god praksis og erfaringer samt at følge op på medlemsstaternes tiltag (s. 14). I Danmark er medlemmerne af Udvalget for Social Beskyttelse; Anita Horby og Esben Asmussen. Kommissionen vil regelmæssigt aflægge rapport til udvalget omkring henstillingen på baggrund medlemslandenes toårsrapporter. Kommission vil desuden, i samarbejde med udvalget, etablere en fælles overvågningsramme med kvantitative og kvalitative indikatorer. Kommissionen vil aflægge rapport til Rådet senest fem år efter vedtagelsen (s. 14).

Finansiering

Børnegarantien beskriver hvordan denne skal finansieres. Dette vil ske primært fra nationale midler, hvor EU-midler kan bidrage til finansieringen. Af de europæiske finansielle midler, er der primært tale om Den Europæiske Socialfond (ESF+), Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), InvestEU, instrumentet for teknisk støtte og genopretnings- og resiliensfaciliteten.

I de lande, der har de største udfordringer med social eksklusion og udsatte børn og ligger over EU-gennemsnittet, skal 5 % af landenes finansiering fra EFS+ øremærkes til bekæmpelsen af dette (s. 5). Andre medlemsstater skal øremærke et passende beløb.

Proces

Børnegarantien er på dagsordenen på et Rådsmøde 14. juni 2021 i EU. Børnegarantien er et forslag til henstilling, som Rådet skal vedtage med kvalificeret flertal. Henstillingen er ikke juridiske bindende, men EU's medlemsstater forpligter sig på indholdet politisk.

Forslaget vil i Danmark blive sendt i høring i EU-specialudvalget for arbejdsmarked og sociale forhold og EU-specialudvalget for uddannelse og ungdom. Det er i Danmark Social- og Ældreministeriet (SÆM) der har det koordinerende ressortansvar for børnegarantien. Fristen for høringssvarene er 6. maj 2021.

Relevante aktørers positioner

Danske medlemmer af Europa-Parlamentet

I en [artikel fra Altinget fra d. 25 marts 2021](#), udtaler enkelte danske medlemmer af Europa-Parlamentet sig omkring den europæiske børnegaranti. Medlemmer fra Socialdemokratiet og Venstre afviser forslaget, mens et medlem fra SF er mere positivt indstillet. S og V mener ikke, at børnegarantien giver mening i en dansk kontekst, og at det bør være op til den enkelte medlemsstat selv at løse udfordringer med børnefattigdom.

Morten Løkkegaard fra Venstre udtaler: "Alle de behjertede og sympatiske forsøg på at stille alle mulige garantier op er ikke det papir værd, de er skrevet på". Marianne Vind fra Socialdemokratiet stemmer i og udtaler: "Børn i Europa har brug for ordentlige vilkår, men det er altså ikke EU, der skal sørge for det med lovgivning". Marianne Vind går der med imod sin gruppes holdning, der er positivt stemte over for forslaget. Om dette udtaler Marianne Vind: "Det er aldrig en god idé at gå imod gruppens holdning. Det svier da totalt i hjertet at stemme imod at passe på børnene i et samfund, som burde være fuldstændig logisk i alle lande. Men jeg tror bare ikke på, at vi på sigt passer godt på børnene, hvis EU skal ind og betale for de ting. Så kommer vi til at skulle betale endnu mere skat i Danmark".

Kira Marie Peter-Hansen fra SF er positivt stemt over for børnegarantien, og pointerer at forslaget ikke vil være af juridisk bindende karakter. Hun udtaler: "Jeg synes også, det er relevant i en dansk kontekst, fordi vi forhåbentlig kan bruge nogle af de erfaringer, man gør i de andre europæiske lande om, hvordan man kan undgå, at børn ender i social eksklusion og fattigdom" og "Vi kan bruge den her børnegaranti til også at starte en diskussion i en dansk kontekst. Men det er klart, at garantien er mere relevant for romabørn, end den er for danske børn"

Eurochild

Eurochild kalder, i en [nyhed fra 24. marts 2021](#), børnegarantien for en vigtig milepæl i deres arbejde for at sætte fokus på børn i Europa. Børnegarantien vil sammen med EU-strategien for børns rettigheder give klare handlingsrammer for EU og dets medlemslande. Eurochild pointerer dog også, at der kunne have været mere fokus på gravide kvinders sundhed og en større forståelse for børns tidlige udvikling. Eurochild vil nu fremover sikre at initiativerne bliver til konkrete handlinger, der kan skabe en forskel i børns liv. De vil lave mere detaljerede analyser med deres medlemmer hen over de næste uger og måneder.

ETUCE

ETUCE udtaler sig i et [høringssvar fra oktober 2020](#) omkring børnegarantien. Denne udtalelse er dog ikke rettet imod det endelige forslag, da det er et høringssvar omkring fem måneder forinden baseret på baggrundsdokumenter. I høringssvaret byder ETUCE initiativet velkomment, da børnefattigdom og ulige adgang til uddannelse har stor betydning for samfundet og dets uddannelsessystemer, og fokuserer desuden på hvordan pandemien har haft og kan få konsekvenser på social eksklusion og børnefattigdom. Høringssvaret kommer derudover ind på en række fokuspunkter, som ETUCE finder nødvendigt at medtage, som fx at fokusere på dagtilbud, og at fokusere på princip 1 (uddannelse) og ikke kun princip 11 (dagtilbud) i den europæiske søjle for sociale rettigheder, samt at fokusere på konkrete nationale handlingsplaner.

Nyttige Links

- Hoveddokument på dansk kan findes [her](#).
- Pressemeldelse på dansk kan findes [her](#).
- Faktaark kan findes nederst på siden [her](#).
- Staff Working Document kan findes [her](#).
- DLI's hørings svar kan findes [her](#)

